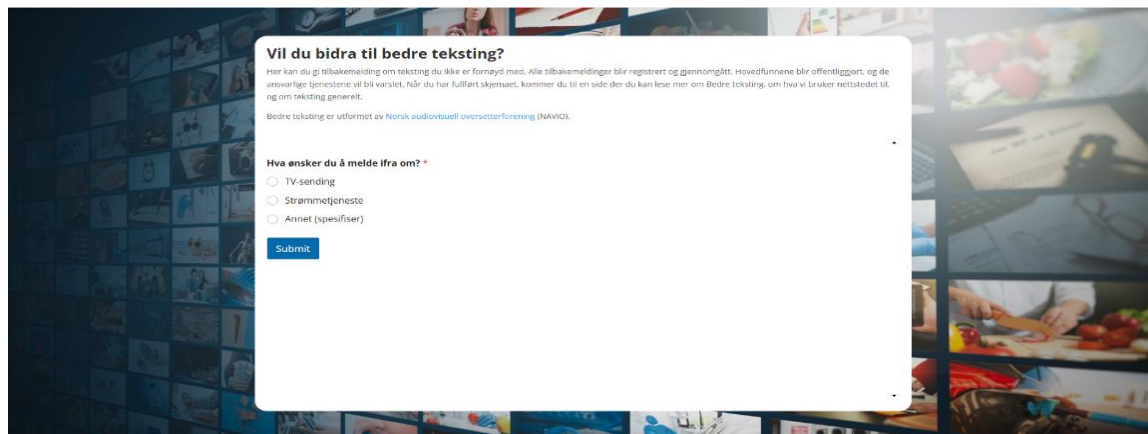

Manglende teksting, dårlig norsk og feiloversettelser

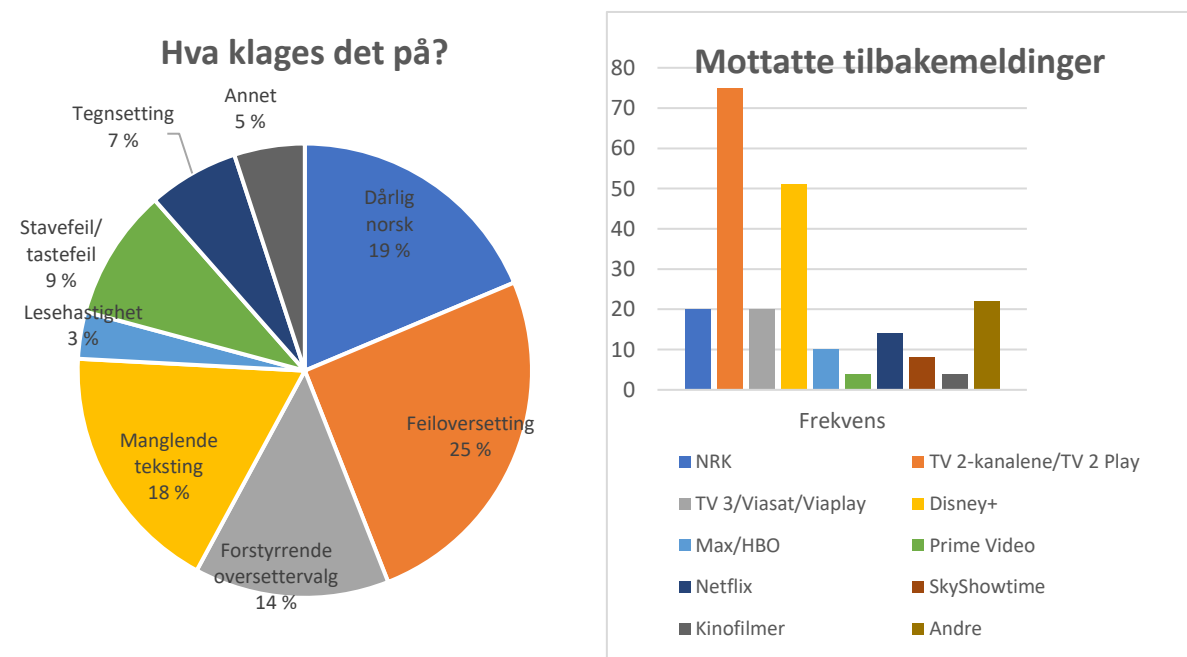
Frustrerte tv-seere har meldt fra om alt fra utekstede sportssendinger til potensielt støtende feiloversettelser. [Teksting.no](https://teksting.no) legger frem innkomne klager på norsk teksting.

Det er Norsk audiovisuell oversetterforening ([NAViO](https://navio.no)) som står bak klageordningen Teksting.no. NAViO-leder Morten Gottschalk understreker at statistikken foreløpig må leses med forsiktighet.

– Tallmaterialet er ennå begrenset, så små ting kan påvirke totalbildet. Vi er imidlertid ikke veldig overrasket over det vi ser så langt, verken med tanke på hva klagerne irriterer seg over, eller med tanke på hvordan klagene er fordelt. Vi vil jobbe for å gjøre Teksting.no kjent for flere. Med flere tilbakemeldinger vil man kunne lese mer ut av tallene.

Siden [lanseringen](#) har det kommet inn 227 tilbakemeldinger som gjelder totalt 418 forhold ved tekstingen på norske skjermer. Mange av tilbakemeldingene er ledsaget av skjermdumper.

Gottschalk minner også om at antall seere i Norge kan ha mye å si for hvor mange klager man pådrar seg. Det er ikke gitt at store aktører som får mange klager, jevnt over har dårligere teksting enn mindre aktører som får få klager.

Påfallende feil

NAVIO-lederen mener at mange av feilene det er blitt meldt fra om, bærer preg av ukritisk bruk av maskinoversettelse.

– Jeg har vondt for å tro at et menneske ville oversatt «plates» til «tallerkener» når det er snakk om registreringsskilt på kjøretøy. Like usannsynlig er det at et menneske ville latt regissør M. Night Shyamalan bli hetende M. Nattshyamalan i den norske tekstingen.

Andre eksempler er at «pitcher» (vannmugge) er oversatt til «kastemann», at «chick» (jente) er oversatt til «kylling», og at «head coach» er blitt til «hodetrener». En etterlyst mann er frustrert og sier «my face is bloody everywhere», hvilket på norsk er blitt til «ansiktet mitt er blodig overalt». Hitlers drøm om en «master race» er blitt til en drøm om et «mesterløp».

– Ofte er feilene først og fremst støy på linja, andre ganger kan de være direkte forvirrende. Vi ser også noen eksempler der feiloversettelsen tilfører upassende og til dels rasistiske elementer som ikke fins i originalspråket. Slurvet er i alle tilfeller respektløst overfor betalende seere. Man skal ikke trenge å være på morsmålsnivå i kildespråket for å kunne utlede hva som menes i den norske tekstingen. Og ikke minst er slurvet respektløst overfor programskaperne, som får arbeidet sitt presentert slik for et norsk publikum, sier Gottschalk.

De fleste klagenes på feiloversettelse gjelder programmer med engelsk originalspråk. Morten Gottschalk minner om at skadepotensialet er enda større når det gjelder programmer med et originalspråk de færreste nordmenn forstår noe av. På sikt håper han at Teksting.no kan bidra til å kartlegge dårlig teksting i dette segmentet også.

– Vi har ingen grunn til å tro at tekstingen av ikke-engelske og ikke-skandinaviske programmer er forskånet for feil. Hos mange kanaler og strømmetjenester går oversettelsen av slike programmer via engelsk, noe som beviselig kan gå galt, jamfør klagenes vi har fått inn. Den engelske oversettelsen kan også være dårlig slik at det blir følgefeil.

Videre viser NAVIO-lederen til at utviklingen i bransjen ikke er et særnorsk fenomen, og at det har vært internasjonal interesse for Teksting.no.

– I Sverige opprettes det nå en klageportal etter mønster av Teksting.no, og bransjerepresentanter i flere andre europeiske land har vist interesse for å etablere avleggere. NAVIO er også invitert til Europakommisjonens Translating Europe Forum for å holde et innlegg om Teksting.no, forklarer Gottschalk.

Teksting for hørselshemmede

Rundt en fjerdedel av tilbakemeldingene Teksting.no har mottatt så langt, gjelder teksting for hørselshemmede. Mye av kritikken går på manglende teksting av direktesendt sport og underholdningsprogrammer. I tillegg er det misnøye med kvaliteten på noe av den tekstingen som tilbys. Klagerne viser til dårlig språk, ufullstendige ord og setninger, manglende teksting av sanginnslag, uheldig plassering i bildet og teksting som henger langt etter lyden.

– Vi ser særlig at det skaper stor frustrasjon blant hørselshemmede når store, samlende idrettsbegivenheter ikke blir tekstet. En stor andel av disse klagenes peker på manglende eller utilfredsstillende teksting av Ski-VM, VM i skiskyting og Håndball-VM. Følgelig er mange av klagenes rettet mot kanalene som hadde senderrettighetene til disse mesterskapene, sier NAViO-leder Morten Gottschalk.

1. mai i år ble det innført [skjerpede krav til universell utforming](#) av programmer på tv og i strømmetjenester. Dette omfatter også teksting for hørselshemmede. NAViO mener det er veldig bra at det blir mer teksting for hørselshemmede. Samtidig har NAViO [tidligere påpekt](#) at man også burde innarbeide kvalitetskriterier til tekstingen, slik det er blitt gjort i [Finland](#). Der er det et krav at tekstingen for hørselshemmede skal være «tydelig og lett å forstå». Det fins ikke et tilsvarende kvalitetskrav i Norge, det er nok at det *foreligger* teksting.

– NAViOs syn er at tekstingen må være tydelig og lett å forstå før man kan si at programinnholdet faktisk er godt universelt utformet for hørselshemmede, sier Gottschalk, som i den forbindelse legger til at Teksting.no gjerne tar imot positive tilbakemeldinger også.

– Vi har faktisk fått to tilbakemeldinger som gir ros til tekstingen i noen programmer. Det er veldig hyggelig, og en påminnelse om at det tross alt fortsatt finnes mye god teksting.